

11.20

NOVI SVET.

Šaloigra v treh djanjih.

Spisal

ANTON KLODIČ.

Izdal kot rokopis
Anton Klodič.

Nat. Seitz v Gorici
1868.

NOVI SVET.

Šaloigra v treh djanjih.

spisal

ANTON KLODIČ.

izdal kot rokopis

Anton Klodič.

Nat. Seitz v Gorici

1868

(**Opomba:** ker je šaloigra kot rokopis
tiskana, se je ne sme brez mojega dovo-
ljenja nikjer javno predstavljati.

Anton Klodič)

III, 40.559 M²

OSEBE.

Podkuknik, bogat kmet.

Mica, njegova hči.

Peter, njen ljubček, kovač.

Učitelj.

Zdravnik.

Podkrnik, kmet.

Turján,

Mohorin,

Leščar,

} kovači.

Vinklič, kolar in čebelar.

Miroslav,

Anton,

} dijaka.

Nacestnik, inženir.

Anica, dekla pri Šandru v krčmi.

Drugi Kobaridci.

Djanje igre je v Kobaridu, meseca septembra 1868.

OSIERE

Podkanič, bogat živel

Blon, v gori bi

Peter, v eni hiši, bogat

Ušnik

Zdravnik

Podkanič, bogat

Tarjan

Mohorin, bogat

Ležan

Vinko, bogat in zdrav

Miroslav, bogat

Anton

Nacostan, bogat

Anton, bogat in zdrav

Bogor, bogat

Prvo djanje.

(V Podkuknikovi hiši. — Soba.)

Prvi prizor.

(Mica stoji pred mizo, in gleda kileco rožic na njej postavljenjo).

Pač krasne rožce so. — Kakó umetno pa
Je zložil v šopek jih moj Peter. — Sam ne vé,
Vesélje káko imam ž njimi. — Saj so mi
Zvestobe porok.

(Vzame iz šopka blapčiča v roko.)

— Hlapčič ti povej, al' res

- 5 Me ljubi, ne norčuje s srcem mojim se:
Al' vzame — al' zapusti? — al' me vzame, — al'
Zapusti? — al' me vzame, — al' zapusti? — O
Sem ved'la! Peter trstje ni upogljivo, ne,
Ko vsaka sapa vlačí sem ter tje. Ko Krn
10 Je trden, trdna volja je njegova. — Vse
Zapreke, srečo nama ki ovirajo,
Njegova stanovitnost zmore. Prav za prav
Qvira ena je, njegovo uboštvo, le.
Če tehtam pa na tanko, to zadržek ni
15 Za me. -- Prav priden, -- varčen, -- fant tud' lep je on.
Ne more sreča zapustiti ga. — Se vé,
Da oče moj so družih misli, kakor jaz.
Da priden Peter je in varčen, tega ne
Tajé! — Al' more kdo tajiti to? — Da lep

- 20 Je fant, se vé, ne vid'jo. — Ničar je, kovač,
 Stradáč, mi dejo zmiraj, in čez prag le kmet
 Za zeta stopi mi. — Pa češčen bodi Bog
 In hvaljen! nekaj časa sem saj niso več
 Takó nasprotni rokodelcem. — Menda pot,
 25 Ko bili so v Gorico st'рили té-le dni,
 Zastonj ni bila. — Mogli videti reči
 Šo lepe, se prepričati, da kakor plug,
 Častí tud' kladvo vredno je. —

(Nekdo trka, Mica teče odpirat. Peter stopi v sobo.)

Drugi prizor.

Mica (priljudno).

- Lepó skrbiš
 Za svojo Mico, Peter! — Ni ga dneva, da
 30 Bi šopek lepih rožic jaz na okno ne
 Dobila. — Hvala lepa ti za pazno skrb.

Peter.

- Saj ni to hvale vredno. — Na okno rož'ce sem
 Ti nosil, ker je vsaka pot do tebe mi
 Zaprta; jaz hvaležen moram biti jim,
 35 Da misli moje tebi razodevajo.
 Pa zdaj očeta, vem da ni domà. — Čez trg
 Je ravno kar jo mahal. — Zapazivši ga,
 Prihitel sem do tebe, da te vidim, in
 Pozdravim, duša moja!

Mica.

Rekel je, da gre

40 K zdravniku nekaj govorit, pa k Šandru po
Navadi, kamor se kvartači shajajo.

Peter.

In ž njimi tud' Podkrnik, kateri v enomer
Ga šunta proti meni. — Huda jeza me
Že lomi, ko pomislim, kol'kokrat sem že

45 Očetu tvômu skušal prikupiti se. —

Zastonj priljudne so besede bile vse.

Kmetija, ta je prva, zmiraj pravijo,

In rokodelstvo stebri slab družini je.

Da dans s pečenko dobro rokodelec se

50 Osládi drugi dan le črni, suhi kruh

V želodec suje, z vodo čisto čreva si

Opira, vedno mi postavlja pred oči. —

Obupal skor bi že. —

Mica.

Nikár, moj ljubi! Veš,

Da stanovitnost vse premore. Kapljica

55 Vode izdolbe skalo, neprenehoma

Če vdarja ti na tisto mesto. Oče moj

Pregóvoriti se dadó — in zvesta sem

Ti jaz. Počakam rada, mojster vrli da

Postaneš, kovačijo si napraviš, ki

60 Redila bo družino bolje, kot bi kmet
S pridelkom mogel jo rediti svojih njiv.

Peter.

Ti novo v srce moč mi vlivaš. — Blagoslov
Nebeški saj dobroti taki je gotov.
Pa djati križem rok ne sme, kdor blagoslov
65 Z nebés želi zaslužiti. Jaz tudi zdaj
Po svetu pojdem iskat sreče, pa ne bom
Počival, dokler evenka ne prikujem dost,
Kmetijo da si kupim. — Morda bom potem
Očetu tvômu zet po volji. — Neli? — Pa
70 Ostati dalj ne morem. Oče bi domú
Zdaj lahko prišel, pa zasačil tukaj me! —
Ti duša moja, bodi zdrava, zvesta mi!

Mica.

Ne boj se Peter! zvesta bodem vselej ti;
Ker ti si základ mojega sreá. — Pa le
75 Pomisli, tuji kruh da dobro ne diši,
Da domovino ljubo zapustiš! Gorjé
Človeku, sreči slepi ki zaupa, ki
Domači zemlji da slovó! —

Peter.

Al' veš pa tud',
Da kdor ne vaga, nima blaga?

Mica.

Ako veš,

80 Da bolje srečo kaže ti lažnjivi svet,
 Le pojdi z Bogom le! Ne vstavljam te, le zdrav
 Ostani mi, — pa vrni kmalu se domú,
 Ker v strahu reva bom živela ves ta čas,
 Po tebi hrepenela, dragi moj!

Peter.

Če Bog

85 Mi srečo daje, kakor trdno upam, ne
 Bom dolgo klatil v tujem se okoli. — To
 Naj bode njemu izročeno. To pa vem,
 Da časa ti ne bom zamujal. Znoja bal
 Ne bodem se in žuljev, koj da svoj namen
 90 Dosežem, stopim pred očeta tvojega
 Ko bogatin, in tebe, draga, pridobim.

(Zagrinjalo pade.)

Tretji prizor.

(Sprememba. — Soba v Šandrovi krčmi. — Za mizo sedé kovači: Leščar, Mohorin, Turján, pa Vinklič, čebelar in kvartajo. Leščar pa Mohorin skupaj proti Vinkliču in Turjanu. Zdravnik, učitelj, Podkrmnik in drugi Kobaridci stojé ali sedé okoli kvartačev.)

Turján.

Vi Vinklič ste igralec! Kdo hudir vas je
 Učil? Zgubiti to partido! Ti hudir!

Tri trojke imam, dvojki dve, pa kopen aš,
 95 In vi mu pod denarje sil'te. Vina pol'č
 Bi raj' bil zgubil, kot partido to lepó. —
 Saj kloftal sem na mizo, da je bilo kaj,
 Z baštonskim kraljem. No kaj zlom'ka hoč'te še.
 (Vsi se smejejo.)

Vinklič.

Ne morem, kaj imate, vganiti. — Baštón
 100 Zapustil me je bil takrat popolnoma.
 Ni duha b'lo ne sluha v mojih rokah zdaj
 Te barve. — Sem poskusil z dnarom jo potem
 In sreča hoč'la je, da Mohorin denar
 Je ravno imel. Prislepilo se mu je.

Mohorin.

105 Kaj prislepilo! Kdor zna, zna, je moder mož
 Že nekdam rekel. — Vinklič pravi mojster ni.
 Dokažem pa prav lahko, da resnico vam
 Jaz pravim: Fanta kopnega, in konjka sem
 Odvrigel zopet špadnega, pa kralja tud
 110 Baštonskega položil brž na Vaš sem aš:
 Dvomiti ni vam bilo, trdo da tiščim
 Denár. — Imeli ste bašton prinesiti zdaj.

Leščar.

Se je pač zmotil! Ta je lepa! Dost je kvant,
 Človeku marsiktera zmota prignjusi
 115 Življenje. — Zmote ne bi bilo več pa

Za zdaj in večne čase, kot kvartati, pa
Sedeti še pri praznem steklu. Ali ne?

Mohorin.

Gotovo! Čudim se modrosti vaši. Saj
Takó še naš zdravitelj niso modri. — Na!

(Obrne se proti dekli s praznim steklom v rokah.)

120 Prinesi An'ca, — čuj! bokal rebulce nam,
Da spere dobro grla nam že suha spet.
Da mere kljuhne ne prineseš, dobro glej!

Anica.

Vrhana, polna bo ko sape je vaš meh.

(odide.)

Četrty prizor.

(Podkuknik stopi v sobo.)

Mohorin.

Podkuknik zdravi! Dolgo počastili nas
125 Že niste. — Saj bolezen vas vezala ni
Na dom.

(Anica prinese vino, Mohorin naliže kozarček pa pravi:)

No pite!

Podkuknik. (pje.)

Zdravi tukaj zbrani vsi!

(Polaga kozarček na mizo.)

Zahvaljen bodi Bog, prav zdrav ko riba sem.

V Gorico sem zalezel bil, pretekle dni.

Vinklič.

Povejte, ali ste imeli dobro pot?

Podkuknik.

- 150 Še nisem bil v Gorici. — Mislil sem tedaj,
Da predno umerjem, videti čem novi svet.
Napotil v torek koj popolnoči sem se. —
Se blede zvezde so migljale, zora ni
Rumena pokala, volčanski klan'c navzgor
- 135 Ves truden ko sem meril. Skoro kimal sem
Gredé, in skoro sem se bal, ker sam sem bil
Samiččev, — kar naenkrat pridredra prav lep
Kolés za hrbtom mi. Gospod je sedel v njem
Prav sam in vodil konje. — Ko doteče me,
- 140 Se vstavi in prijazno naj se vsedem gor,
Mi reče. Dvakrat ne bi bil se vabit' dal.
Hvaležno stopim k njemu brž v kolesel. On
Pobara radovedno me, pa odgovor
Mi da prijazno tud', če jaz poprašam kaj.
- 145 Ob zoru klanec sva dospela bila, ki
V Ročinj drži, pa sili konje iti v stop:
Kar vgladam škatto kroglo, kakor majhen sir
Pri nogah na kolésu. — Čudno se mi zdi,
Da tako stvar on seboj vozi. — Pravim mu
- 150 Tedaj: gospod! prijazno razjasnili ste,
Kar radovedno sem vas vprašal. Zatorej

Se drznejm enkrat še nadlegovati Vas.

Pri nogah vidim škatlo, h čemu pa bi nek
Služiti mogla, ne umejem. — Brž molčé

153 Gospod jo sádaj odpre, plošč izvleče vam
Ves črn, in ko bi trenil iz krožnika koj
Klobuček kvišku skoči lep. — Pa mene strah
Prevzame, čudo tako zapazivšega.

V Ročnji z voza stopim. Kmalu spred oči .

160 Mi zgine. Zlodej sam je morda bil. —

Zdravnik.

Ha, ha!

Sanjalo morda se Vam je. — Klobuk je bil
Na smet, ki stlačen v ozki škatli hrani se.

Podkuknik.

Zna biti. Saj v Gorici videl sem potem

Še večé čudeže. O mestu govoril

163 Ne bodem, na postajo hitel sem. Hlapón

Je ravno priti 'z Talje imel. Kar na most

Veliki, ki čez Sočo pelje tje v Ločnik,

Sem stopil, da bi čakal. Kmal' ga vgledam, ker

Od daleč že je dim nebó vse črnil. Tak

170 Taflá se dimnik mu. — Ko strela bliža se

Hlapón, in že do mene prifušči, in strah

Je videti, kak' iskre goni. Hlóp, hlóp, hlóp

Doni na uho mi, in v hipu švigne mim

Ves vozovlak, da moških, ženških ni mi moč

175 Razločiti. Osupnjen tam stojim! — In zdaj
 Recite vi, ni bistre glave bil ta mož,
 Ki znašel tako je mašino? Svet se ves
 Ponavlja res. Izmisli človek vsega pač
 Si vraga!

Zdravnik.

Veste, kaj je pel že pevec star
 180 O njem? Pač lepa pesem je! poslušajte!
 Stvari groznih veliko je,
 Pa groznejše ko človek ni!
 Č'lo čez sivkasto morje gré,
 Ko razsaja vihar ni jug,
 185 Ter skoz razburkano zreče
 Valovje reže pot... Pa
 V vseh rečeh je najden,
 Le za smrt ne zmisli
 Revež mazila!

Podkuknik.

190 Povedati še nekaj moram. Zvedel sem,
 Da v Trst železno cesto kmalu speljejo
 'Z Beláka po dolini. Govorica je,
 Da v staro mesto tud' potem te ceste rog
 Bo stegnil se čez Blato, ktero posušé.

Učitelj.

195 Da smrajo odpodé, me jako veseli!

Turján.

Gospod zdravitelj vem, bokal da vina rad
 Nam plača, ker novico to že davno je
 Zaželel slišati. — Pa kaj mu dé, če dva
 Tud plača, — kar Brginju kak ščečka recept,
 200 Pa v žep zletí mu tica zlata.

Podkuknik.

Ravno zdaj

Gospod zdravnik, sem bil pri Vas, veselo da
 Bi Vam novico koj naznanil. — Vse to pa
 Sta pravila gospoda mi včerajšno noč
 Pri Fájfarju. — Bi stavil inžinirja da
 205 Sta bila, ker na tanko vse sta vedela.

Zdravnik.

Novica vredna je zlatá!

Mohorin.

No kaj se zdi

Pa vam Podkrnik?

Podkrnik.

Men' se zdi, da storil prav

Bi vrag in vstregel nam, če cesto bi pobral
 Železno. — Saj očaki naši spake te

210 Poznali niso, le živeli dobro so!

In Blata nam je treba pa za rejo konj.

Turján.

Po konjsko pač zarobljen je Vaš kratek um,
Podkrnik! Ali treba konj potem Vam bo?

Podkrnik.

Vi boste nek kovali ovcam parklje, konj
215 Če treba ni, Turján, zobali žeblje mest
Mesá, polente, ker zaslužki vsi sferlé
Po novi cesti?

Vinklič.

Zdaj ne raste sirka nič
Na Blatu, pa polento laže si potem
Prisluži vsak, ki hotel bo truditi se.
220 Marljivemu človeku treba biti! Mi
Č'belarji že spoznamo, kaj pomeni trud,
Kaj žeja, lakot, ker vlačiti moramo
Do Ogleja c'lo na pašo čbelce naše. Saj
Bo konec enkrat tacega trpljenja, ker
225 Doma bo gorši paša. Če pa vendar bo
Potrebno v časi, spravim po železnici
V Gorico panje svoje v urah dveh. Takó
Ne bo se trgalo mi sátovjé, ne trud,
Ne žeja več ne bosta me morila.— Naj
230 Vsusi tedaj se Blato, naj živi Turján!
Prav modro pravda se za nove ceste čast.

Leščar.

Imáte prav! Saj mrtvo zdaj je vse pri nas.

Železnica če pride čez Predél, bo vse

Drugače. Dela bo dovolj, in oživi

235 Dolina. — Krčmar krog ognjišča loncev vam

Postavi, piskrov in kozic, lomilo da

Se bode; skuha mésa pa polente, bulj

Obilo; dobro bo prodajal vse takó,

Da cvenka si napolni prazni žep. Mesár

240 Po gorah hodil volov mastnih iskat bo,

Pa trosil dnarje med ljudi.

Učitelj.

Mizár bo pri

Kolibi žagal, oblal, vrtal, žeblje v les

Zabijal. — Moste, zide zidal bo zidár;

Pripravljaj, sekal kamnje vrli kamenár

243 Mu bode. —

Turján.

Hlače šival, krpal bo krojáč;

Čevljár bo šilom vrtal pódplat, usnje, in

Sošije dobrih čevljev marsikteri par;

Propravljaj stare bo, pa zboljša si svoj stan.

Učitelj.

Kovač bo ostril, nadil, kalil in koval,

250 S kolarjem bo vesel poliček vinca pil

Pomenkovaje se o delu ž njim.

Vinklič.

V Tirol

Hoditi rokodelcem treba več ne bo,
 Domá zaslužka bo dovolj. In drži, drog
 Podloži skali, z vinto jo povzdigni pa,
 255 Odvali! Sliši! Pojdi stran! Hoi! He! Štrbung!
 Po skalah mejah bo šumelo.

Zdravnik.

Stene, ki

So vetrom, dežju kljubovale toliko
 Stoletij, se razcepijo, napolnijo
 Vse jame z gromom, ko jih strelni prah razdré.
 260 Pa grom zbudi veselje v sreci žalostaih
 Ljudi, ker rane stare, ktere vbošivo jim
 Je sekalo v preteklih letih, si mogó
 Ozdraviti. Dolina vsa obogati!

Podkrnik.

Obračate na malen Vaš vodó, bojim
 265 Pa jako se, da hitro jez se posuši.

Turján.

Mi pravimo, kar zdrava pamet nas uči.
 Bojim se jako pa, da jez, po kterem se
 V zavest vse zdrave misli stekajo, se je
 Pri vas vsušil, ker slišim tak neslán blebét.

Mohorin.

270 Tu kreg nastane, če ne sprožim drugo reč. —
 Može mirujte, tišite! Učitelj naj
 Nam pesem zdaj zapoje, ktero zložil je
 Un'dan na čast dolini naši, kakor vem.

Vsi (radovedno prosijo.)

Učitelj znan je pesnik. Prosimo, gospod
 275 Učitelj! pesem nam zapojte.

Turján.

Naj pijó!
 Vedó, da škant ne poje, lok če mazan ni.

Učitelj.

Ker vsi želite no, — zapojem pesem Vam.

Zdravnik.

Pozabi kaj učitelj, že dostavim jaz.

1.) Učitelj (poje *)

Krn gradi lepó nam deželo, burje
 280 Brani prav skrbnó kobariski raj. Kdor
 Zdrav, močán želi za naprej ostati
 Pride naj sém-le.

Turján.

Te šentaj! Raj dolini naši je imé.
 Če vsak tu tak ozdravi, kakor jaz, naj bo.

2.) Zdravnik (migne z roko, naj potihnejo).

285 Če se pa vsrdi velikán, gorjé nam!

Plešo zdaj zgatí ino skrije v temen
 Silovit oblak, zagrmí, pa stresa
 Trg kobariski.

3.)

Vse hiti iskát si zavetja. — Kmalu
 290 Zlije vso vodó nam v dolino. Soča
 Zaguči strašno, ter vali skalovje.
 Túl'jo vetrovi!

4.)

Vse je strah. — Poliček nas zdaj tolaži
 V krěmi, pa trešét ino lula smradna.
 295 Varo je zares to zavetje naše
 V Šandrovi izbi!

Turján.

Lepó jo je zakrožil slavni naš zdravnik.

5.) Učitelj.

Zéleni živó Matajúr se. Senco
 Daja nam hladnó tud' o letnem času;
 300 Dol in log v srcé ti veselje vliva,
 K petju te sili.

6.) —

Če pred dnem hitiš čez Sežid v goščavo
 S psom na lov, vsledí ti dovolj divjačne.
 Zlézi c'lo na Kuk, se ti odpře lepa
 305 Laška dežela.

Vinklič.

Učitelj hodi to se vidi rad na lov. —
 Le vince k petju mene sili pa, to vem.
 Deželo laško gledat, kdo na Kuk Vam bo
 Kobacal? Norec le kaj tac'ga stori Vam.

7.) Zdravnik.

110 Mátajúr redí nam obilo zajcev,
 Pa ne dá snegú tu skopneti v zimi
 Hudi. — Kuk kaj rad na volčansko cesto
 Spušča plazove.

8.)

Vliva v dol vodé Mátajúr, tači tud'
 515 Kamnje, pa redí staroselsko smrajo.
 Žabe naj pojó mu tam čast in hvalo ;
 Vrag naj ju zmakne !

Turján.

Če sneg zakida vrata nam, še vrag ga ne
 Odkida. Res zdravnik je prav zapel ta pot.

9.) Učitelj.

520 Žalost moč ti jemlje kadaj, podaj se
 K cerkvi, — svet Antón, kobariski varh, jej
 Čast množi, dolini je kinč in slava, —
 Dušo ozdraviš.

10.)

Kamor kolj ozrěš se okoli, vgledaš

323 Lep zvoník. — lašči se med drevjem, — cerkev
Skriva se z vasjó sramožljivo, — krog je
Polje bogato.

Leščar.

Te šentaj! naš učitelj pevsko žilo res
Imá, in vreden je, da b' mu mezdó od dveh
550 Narasli sádaj na tri sto, da raj' bo pel.

11.) Zdravnik.

Res je, res bogát kobariski kmet. — Saj
Zelja poln čebér, ino kisle repe,
Graha kak keznénk še poverli mu kuha
Sape v trebuhu.

12.)

353 Kaj še 'ma? Drobníc mu dovolj za kiso v'e
Raste krog vasí, ino tepek trdih.
Splesti češ na hrib vse to gledat, — prav! pa
V krampežih hodi.

Podkuknik.

Bogata res dolina naša je, in mi
340 Části ne damo, hvale jej oskruniti;
Učitelj je lepó zapel zdaj njej na čast

13.) Učitelj.

Soča sred poljá se ovíja, moči
Zémľjo prav skrbnó, da bi šuš ne vzela
Jej moči. — Posterv nam redi krdelo
345 Jdrija bistra.

14.) Zdravnik.

Meglo nam redi še kakó smradljivo
 Soča. Vse postrvi Čedajec sne, da
 Redek dan zgreši v Kobarid se kaka
 'Z Jdrije lene.

Vinklič.

350 Zdravnik razdira vse, kar učenik lepó
 Nam spleta. Morda pil ga ni dovolj še dans.

15.) Učitelj.

'Z hriba pa ščuri med skalovjem bistra
 Voda. Č'lo Francoz, general, hvaležno
 Je raspel obok čez studenc in znampje
 355 Lepo sozidal.

16.) Zdravnik.

Res je prat Francoz, general, si čreva
 Hodil, pa želódec si čistit tje pod
 Hrib. — Pa zdaj? — Ujé! kobariske tam se
 Perejo cunje.

Mohorin.

360 Skrbeti moral bi župan, gnjusobe te
 Da ne bi bilo pri studenci mrzlem več.

17.) Učitelj.

Kaj pa bom dekletom prepeval slavo
 Našim. Svet lepóto pozna, postavo
 Čvrsto njih, okó tud ko iskro živo,
 365 Milo pa srce.

18.) Zdravnik.

Vneto res dekletom učitelj poje
 Hvalo, čast. — Velja naj mu pesem tá-le,
 Ker želim, oči ohraniti še za
 Raj kobariski.

(Vsi se smejejo.)

Turján.

- 370 Krn, Matajúr in tud' Kuk počastila lepó sta gospoda,
 učitelj in zdravnik naš slavní,
 Soče se nista zabila omeniti,
 Jdrije tud' ne, lene pa ribate,
 Slavo zapela dekletom z očesom iskrenim sta modro,
 Polje bogato okoli vasí sta po
 375 Mojstrsko v pesem zaplela, slopečo po
 Svetu, pa cerkve sta skrila lepó veličastne med
 drevje zeleno, dišeče, pa dala
 Svet'mu Antonu čast sta. —
 Hvale obá sta pač vredna. — Pa grajati
 Vendar ju moram, kovačev da nista se
 380 Spomnila. — Kdo pa Vam skuje železnico?
 Saj mi kovači... Kaj ne? —

Vsi.

- Turján 'ma prav! Res družega ni treba nič
 Dolini naši, kot železne ceste, in
 Ko bode hitel svetovezni stroj po njej,
 385 Potem ne bo enake daleč krog in krog.

(Zagrinjalo pade.)

Drugo djanje.

Prvi prizor.

(V Podkuknikovi hiši.)

Podkuknik.

(Stopi v sobo in ugleda šopek rožic na mizi.)

- Na mizi vidim šopek rožic. Kdo jih je
Prinesel? Morda Peter. — O gotovo bil
Je tu. Ljubezen stara ne zaspí. Saj vem
Po skušnji. — Rajnki oče moj želeli so
390 Ženico drugo da bi vzel bil jaz, pa bolj
Bogato, kakor moje Nežo, katero Bog
Je že poklical k sebi. — Pa mladost, norost!
Za drugo nisem maral. Dobri oče so
Na zadnje privolili. Srečen bil sem ž njo.
395 Pa žalibog trpela malo časa je
Ta sreča. Smrt nemila v prah zdrobila kmal'
Jo je. Tolažba vendar je ostala mi,
Hči moja, Mica. — Vsa podobna ranjki je.
Oči, obraz in hoja, da! še glas celó
400 Njen mili spomni me na Nežo. Nisem pa
Skrbi se vgibal, truda ne, želé lepó
Jo odgojiti. In tožiti tud' ne smem.
Prav pridno mi oskrblja gospodinjstvo vse,
Mi kuha, sčaja vse po hiši, v hlevu tud.
405 Le eno skrb še imam ž njo. Prijela se
Je Petra tega, — reveža, ki nima nič! —

— Kovača! — in ki nima kovačije še,
 Ne gotovine. — Res pa moram reči, da
 Je malo mojstrov, katerim delo bi od rok
 410 Šlo, kakor njemu gre. — Pa to so kvante pač!
 Saj mož velja, kar plača. — 'Z glave naj tedaj
 Jzbije misli te si Mica.

(Pokliče Mico.)

Mica, sliš!

Drugi prizor.

(Mica prihaja.)

Na mizi vidim kitico cvetlic. Povej
 Mi vendar, kdo jo je prinesel? — Stavit bi,
 413 Da vrli Peter bil je tukaj. Saj ne boš
 Tajila.

Mica.

Peter da, — tajila vam ne bom, —
 Slovo jemat je prišel, ker na tuje gre
 Jskát si kruha, premoženja. —

Podkuknik.

Prav takó!

Težave kladvo so, ki skujejo značaj
 420 Človeku, in možaka zdelajo. — Pa veš,
 Da je veliko še mladenčev lepih in
 Premožnih. Janez na primer, Podkuknikov
 Te vidi rad in

Mica.

Fant je zelo priden res,
 Pa Peter sam je zbudil v srci nekaj mi,
 425 Kar nisem pred čutila. — On le more me
 Osrečiti. — Sem segla njemu v roko, da
 Ostanem zvesta mu, če dovolite Vi,
 Se vé. — Zaupam saj, da oče dober ste,
 Da hčeri Vaši sreče kratil, — silil tudi
 430 V pogubo je ne boste. Veste že, da jaz
 Vas rada ubogam v vsaki reči. Pa za zdaj
 Vas prosim, prizaneste mi. — Ne marate
 Za Petra, raje prosta pa ostanem, ko
 Bi vzela Janeza. In v starosti Vam bom,
 435 Ko hčeri pridni se spodobi, stregla, pa
 Težave britke lajšala. — Saj tudi bi
 Lepó ne bilo, da bi samega Vas tu
 Pustila. —

Podkuknik.

— No, veliko vode steče še
 Po Soči, predno Peter vrne se. Tedaj
 440 Pustiva to. — Al' vse je v redu v hlevu glej!

(Mica odhaja).

Tretji prizor.

(Podkuknik sam).

Ne bo se dala ne pregovoriti. Hči
 Je moja, to se vidi. — Raj' ostane brez
 Možá resnično, ko bi vzela Janeza. —

- Da pólolí se moja hči, — pa tega ne!
 443 Kar sem v Gorici bil, sem videl sam, da tud'
 Kovači kaj veljajo, videl sem, celó
 Ognjišča vsa železna, pa postelje in
 Stvari še druge, videl sem železnico,
 Res čudovito reč. Nadjal se nisem, da
 450 Je to mogoče. — Skoro raj' kovaču dam
 Za ženo Mico zdaj. — Pod palcem Peter nič
 Še nima, s'cer je znajden, bistre glave, pa
 Prav varčen, priden, nevtrudljiv. Železnica
 Če kdaj bi res peljala po dolini tej,
 455 Prisluzi si on evenka tu, da bo gospod
 U svojem stanu. Naj pa gre po svetu zdaj,
 Naj pridobi kaj premoženja. Naj se tud'
 Še zvede, zbrusi on takó. -- Potem se bo
 Že videlo: če Mici še ostane zvest, — ...
 460 Če hotel bo jo vzeti — Skrb velika dans
 Je padla mi iz glave. — Lahko grem torej
 Pozneje k Šandru maseljč vina pit. — O skrb
 Človeka vjeda, stara! Dobro da sem zdaj
 Je prost. Zahvaljen, češčen, hodi večni Bog!

(Odhaša.)

Četrti prizor.

Spremembra. Soba pri Šandru.

(Peter stopi v sobo, na hrbtu ima telečnik, v roki palico.)

- 463 Še enkrat hočem rama si olajšati

Telečnika, prijatla zdaj edinega.

(ga vrže na klop)

Posestvo moje vse je v culi tej. — Srcé
Mi tuge poka, če nesrečo svojo vso
Prevdarjam. — Kladvo sem veselo sukal prej,

- 470 Če pri kovanji roka je opešala,
Na Mico sem obrnil misli. -- Brzo sem
Potem občutil, da mi sili nova moč
Po žilah, težko kladvo je urnejše na
Kovino padalo. — In o počitku, kdo
475 Je bil srečnejši kakor jaz? Dolino vso,
In griče sem obhodil, ter cvetlice sem
Za njó nabiral, ker veselje njeno je
Ogrevalo mi srce. Zdaj po svetu pa
Prostranem moram iti, zapustiti to
480 Dolino, sreči tej se odpovedati.

Peti prizor.

Anica (dekla stopi v sobo.)

Oči pač trikrat srečne, ki te vidijo!
Saj ni navada tvoja, sem zahajati.
To mora biti kaj posebnega, da ti
Zalezeš v krčmo.

Peter.

Rcs je kaj posebnega.

- 485 Napotil po širokem svetu sem se zdaj.

Anica.

Telečnik res to dokazuje, kakor sem
Zapazila. Pa kaj te je prijelo, da
Slovó nam hočeš dati, zapustiti to
Dolino krasno, ravno zdaj, ko bodo nam
490 Železnico ravnali.

Peter.

Kdo ti je le-tó
Povedal?

Anica.

Dans Podkuknik. — Zvedel pa je on
Novico to v Gorici, kjer je bil te dni.

Peter.

Začeti delo pa bi tudi znali, kdo
Vé kdaj, okolščine pa moje dovolé
495 Mi ne, da še bi čakal.

Anica.

Oj! okolščine!
Že vrablji žvergolé po strehah, Mico da
Podkuknikovo imaš rad, kar oče pa
Podkuknik nima, zdi se, rad.

Peter.

Ne vtikaj, veš!
V zadeve moje, ti jezika! Raje zdaj
500 Prinesi vina, moč da pridobim za pot.

Anica (gredě.)

Sem vendar pravo zdaj zadela!

Šesti prizor.

Peter (sam.)

Žalibog!

Zadela res si pravo, spaka ti! Da pa

Železno cesto tu ravnali bodo, sem

Od nje nar prvo slišal zdaj. Če to je res,

505 Bi skoraj bolje bilo tu ostati. — Pa

Kdo vé, al' je resnica to kar pravi? Lâž

Veliko verje lahkoverni svet. — Pa tud'

Če res bi bilo, Bog ga vedi, delo kdaj

Se bo začelo. — Vrnem lahko se nazaj!

510 Zdaj grem, si bodi, kar si hodi, v daljni svet.

Sedmi prizor.

(Miroslav in Anton, dijaka, stopita v sobo vsa trudna in se brzo vsedeta)

Anton.

Presneto, pot se vlači. Polómila mi

Je nogi strašno, ino žeja me mori.

(Stegne nogi po klopi)

Peter (tiho.)

Gospoda, rad bi zvedel, kaj in kdo da ista.

Miroslav.

Še sreča, da je bilo vreme vjokano,

515 Da solnce peklo ni, ko sva prav trudna že
Dolino to od Voleč gori merila.

Peter (na glas.)

Gospoda! morda inženirja sta Vidva,
Če smem vprašati, ki dohno merita?

Miroslav.

Se vé da! inženirja sva. Pa čemu ti
520 To naju vprašaš?

Peter.

Tukaj pravili so dans,
Da bodo kmal' železno cesto čes Kobar'd
Ravnali. Mislil sem tedaj, da bi Vidvá...

Miroslav.

Vtegnila biti inženirja, ki sta gor
Dolino merit prišla. — Pravo si zadel!
525 Speljana cesta v kratkem bo po njej. — Zakaj
Pa ravno zdaj po svetu hočes iti, ko
Bo delo pa zaslužek tu? Obleka saj,
Da Kobaridec si, mi kaže. Tvoj namen
Telečnik pa spričuje nama.

Peter.

To je res,

530 Sem Kobaridec in kovač.

Miroslav.

Kovač! in češ

Po svetu! Trikrat srečni vsi kovači tu.

Peter.

Po svetu mislil sreče iskat iti sem,
Si cvenka pridobiti, pa potem se spet
535 Vrniti, bil je moj namén.

Anton.

Jaz mislim, da
Dovolj tud' tukaj pridobiš, če urno le
Sukáti kladvo znaš, se dela ne bojiš.

Peter.

No! al' ga znam! Postavim vsakemu prav rad
Za delo se, če treba... pa.....

Osmi prizor.

Anica,

(ki prinese vino, šepeta Miroslavu v uho.)

Zaljubljen je!

(Bolj glasno.)

540 Gospoda dobro došla!

Miroslav.

Zdrava dekla! — Da!

Ljubezen huda je bolezen; zlasti pa,
Če ljubica ko kamen trdo 'ma srcé.

Anica.

Njegova Mica bi ozdravila srcé
Mu rada. Oče le, Podkuknik noče o

545 Zdravilu takem slišati. — Zavkažeta
 Rebule, cividina dobrega? pod zob
 Tud kaj izdatnega?

(se smeje.)

Miroslav.

Le vina dobrega
 Prinesi. Lačna nisva še.

(Odhaja.)

Deveti prizor.

Miroslav (Petru).

Podkuknik! Saj
 Midvá ga že poznavam. — V sredo bili smo
 550 V Gorici v krčmi vkup pri Fajfarji, in ko
 Je vince zgrelo bilo mu možgane pa
 Mu jezik odvezalo, je na tanko vse
 Razlagal misli svoje nama, pravil kar
 Pri srci mu je bilo. — Da na kratkem ti
 553 Povem: strebiti prizadevala sva se
 Na moč predsodke stare 'z glave trmaste
 Njegove, in na zadnje se je nama vdal:
 Da tud kovači kaj veljajo, vendar se
 Je dal prepričati.

Peter.

Ko lastno hišo jaz
 560 Bi imel, umečiti vendar, mislim, bi
 Se dal. — Pa gotovine žalibog do zdaj

Še nimam, hiša moja zidana je še
 V oblacih! Sem napotil se tedaj za zdaj
 Po svetu. — Če vdobim, da bo na zemljo mi
 565 Zidati jo mogoče: oj vesel potem
 Nazaj se vrnem in si.....

Anton.

Mico vzameš, ker
 Podkuknik ne odreče bogatinu, ne!
 Potem gotovo hčere svoje.

Miroslav (slovesno).

Treba ti

Ne bo pustiti krajev teh, in Mico le
 570 Dobiš za ženo, preden mesec dovrši
 Svoj nevtrudljivi tek okoli zemlje. — Čuj!
 Telečnik shrani pa za svôga sina, če
 Bi prišla nora muha v glavo kedaj mu,
 Da kakor ti bi v tuje silil, iskat, ko
 575 Domá ga čaka, sreče.

Peter.

Al' za res Vi, al'
 Za klafe govorite?

Miroslav.

Kaj za klafe? Veš,
 Da inžinirja sva, da cesto meriva
 Po tej dolini. — Jutre dalje pojdeva. —
 Imava druge vkaze dopolniti še,

- 580 Za ktere ti ne moreš vedeti. — Načrt
 Je namreč storjen in potrjen, cesta da
 Začeta in speljana mora biti koj;
 Tedaj bo treba zdaj veliko delalcev,
 Kolarjev, pa kovačev, samokolnice
 585 Da jim pripravijo. Nadzornika čez vse
 Ta dela treba bo, da dobro se zvrše.
 Nadzór in dela velik del pa tebi dans
 Zročiva, ker primeren nama mož se zdiš.

Peter.

Položim jaz za delo vsacemu se rad.

Miroslav.

- 590 In evenka tudi pridobiš, Podkuknik da
 Si bode štel za čast, če Mico vzameš ti.

Peter.

Ne mislim tega, upam vendar pa, da se
 Sprostiti dade. In če to dosežem le
 S pomočjo Vajino, gospoda sta zlatá
 Pač vredna.

Miroslav.

- 595 Dvomiš? Kar sem rekel je takó
 Gotovo, kakor da bi bilo pisano.
 Kovače kobariske in kolarje brž
 Vkup skličí, sem pripravi jih, da vse lepó
 Kar treba, zgovorimo!

Peter (*vstane.*)

Kmalu bodo vsi

600 Po Vaši volji tukaj zbrani.

Miroslav.

Tudi glej,

Podkuknik sèm da pride

Peter.

Ni ga treba sèm

Poklicati, pa se ne upam tud'. Saj sèm

Prilraja maselje vina pit vsak ljubi dan.

Miroslav.

Je tudi prav, kovače skličì vkup tedaj.

Peter (*grádé*).

605 Koj bodo skupaj vsi. Prepričate se koj,
Da vrli so možaki. — Boste jih vesel'!

Deseti prizor.

(*Miroslav, Anton, Anica.*)

Anica, (*ki prinese vino.*)

Navrtala sem sodič cividina poln

Za Vaju, ki želodec dobro sčisti, pa

Zbudi potem prijetno željo Vam jedi.

(*Nalija kozarca.*)

610 Poglejta barve! Zdi se stópljeno zlató.

Miroslav.

Hvaležna tebi sva, za najno zdravje skrb

Da tako imaš. Krčma hvale vredna je,
Pa tud' kletarica.

Anica.

Pa kje je Peter? Saj
Zameril ni šaljivih mojih besedi?

Miroslav.

613 Zakaj bi ti zameril? Póslal sem ga jaz
Po opravilo ven.

Anica.

Gospóda, dober tek! (odhaja).

Enajsti prizor

(Anton in Miroslav sama.)

Anton.

Kaj vruga misliš ti? Bojim se jako, da
V zadrege tvoja lahkomiselnost takrat
Pripravi naju. Inžinirja sva že zdaj;
620 In kol'ko vode steče še po Donavi,
Popred ko zapustiva Beč z diplomom, ki
Čast inžinirsko nama dade? Koliko
Klobás še s konjskim mesom, sladkim, basanih,
Pa šusterlabelnov slovečih kakšno še
625 Število zmelje lačni tvoj želodec in
Pa moj do iste dobe? Kol'ko krat predá
Se nama vesten kak huzarček listja mest
Tobaka — listja, — oj! spod konj pobrañnega!

Miroslav.

- Si kupec, da usmili se Bogú. — Še zdaj
 630 Ti pokam smeha, ko se zmislim, káko si
 Slovesno zvečer v sobo stopal, — bila sva
 Ostala brez tobaka tisti dan — in si
 Zavitek velik zapečaten ložil ves
 Vesel na mizo, „mesec cel” rekoč „odslej
 635 Ga bova srčno pokala.” — Zavitek pa
 Ko sva odprla, duh podkonjskega gnojá
 Idilično je vdaril ti pod nos. — Še zdaj
 Te vidim, kak je bil se zdaljšal tvoj obráz.
 Predmét prav vreden ti za malarja takrát
 640 Si bil. — Od tiste dobe jaz prevzel sem vso
 Na svojo ramo gospodarstva najnega
 Neskončno težko butaro in reci mi,
 Al' nisem prav ti vodil vse zadeve, ki
 Za blagostanje naju važne so takó?

Anton.

- 645 Resnico golo praviš. Vendar pa ta pot
 Debelo preveč si zatrobil, in ne vem,
 Kak konec bo imela. — Tudi ne umém,
 Početi kaj da misliš s tém kovačem zdaj.

Miroslav.

- Scintilla parva saepe magnum suscitát
 650 Incendijum, al', menim, nekaj tacega
 Je rekel enkrat nam učitelj v šoli, in
 Le sáдай prav umejem, kaj je hotel s tém

Povedati. — Saj človek le odrasel prav
 Resnice more razumeti, mlademu
 655 Na uho samo vdarjajo, pa še v zavest
 Ne segajo globoko s koreninami.
 Tedaj je menda trdil naš učitelj, da
 Zaname velik ogenj iskra majhna,
 Pa tudi misel misel da rodi. Poród
 660 Se v bistri glavi koj zvrši, pa temni je
 Stoletja treba buči, predno dozori
 Načrt v njej ósnován.

Anton.

Res jako bister um
 Da imaš, znano že mi je. Povej tedaj
 Načrt, ki v glavi tvoji je sezorel se,
 665 Na beli dan naj stopi!

Miroslav.

Slušaj dakle, in
 Podvrzi voljno ukazu mojemu tvoj um!

Anton.

Ustavno najne se reči pretresajo,
 Si starši kakor jaz, pa večji tudi za
 En palec cel, večina prava si tedaj,
 670 Jaz manjšina: podati tvómu sklepu rad,
 Nerad se moram. Odgovornost pa le sam
 Prevzemi, dragi moj!

Miroslav.

Politikar si res,

- Se vidi, zvit. — Poslušaj pazno dakle zdaj
 Besede moje. — Veš, kakó v Gorici sva
 675 Živela dobro in veselo! Res da je
 Gospod Nacestnik, najin ljubeznivi stric,
 Kar kol' domá je treba, dajal nama rad.
 Saj obraz svetlil se mu je veselja, ko
 Prišedši iz Ljubljane sva v pisarnico
 680 Njegovo prav nenadoma stopila in
 Pozdrave žlahte vse prinesla... Skrbel je
 Lepó za naju. — K Fajfarju pa včasí sva
 Zalezla ali kam drugom, pa v Solkan se
 Vozila v brumu in takó je šentan ta
 685 Papirnasti denarček sfrlel, ko sfrli
 Bučelica 'z cvetlice spomladanske koj
 Na drugo, goltno sladki da bi pila cvet.

Anton.

- Zakaj pa nisi stricu razodel stanú
 Finanec najnih slabega; da brzo, veš,
 690 Bi bil ga zboljšal. —

Miroslav.

Svoj nasvet na dnevni red.
 Prepozno devlješ zdaj, ko ni pomoči več. —
 Besédice se nisem upal ziniti,
 Ker vprašal kak in kaj, bi lahko naju bil.

Tedaj sem pisal staršem, da v Celovec naj
 695 Pomoči nama še po pošti pošljejo.

Prepozno pa bi lahko prišla ta pomoč,
 Na suhem ko bi bila že. Potuje naj
 Brez dnara vrag v počitnih mesecih. Tedaj
 Je moj nasvêt, da tukaj si pomoreva. —

700 Vprašanje, katero je kovač prej sprožil, ker
 Napak umél je glagol meriti, ko jaz
 Sem rekel, da sem komaj že od Volč do tú
 Dolino meril, kakor blisk razjasni vso
 Dobravo, plan in hrib v ponočnem času, pa

705 Ti pot pokaže, katero bil si že zgrešil:

Razjasnilo mi glavo, razsvetlilo mi
 Je pot, ki pelje iz zadreg, prižgalo luč
 Veselja, ktera je že hirala. — Za zdaj
 Sva inžinirja. — Dela naročiva tu

710 Za novo cesto, pa kovači morajo
 Zaárati ta dela dans s petakom vsak.

Ko prideva v Celovec, vsem petake koj
 Povrneva po pošti.

Anton.

Reč pravična ni

Po mojem mnenji.

Miroslav.

Imaš pač pretanko vest!

715 Saj slabega ne mislim jaz, 'z zadreg samó
 Bi hotel brzo spraviti finančnega

Ministra, revo skupno naju, tudi rad.
 Kovaču temu vbozemu pomagati.
 Dopade jako dečko mi.

Anton.

Si vsmiljen res,

720 Pa pazi, pazi! da osoda temna ne
 Zagrabi naju v suknji znani kakega
 Žandarja, pozabivši milosti tedaj.

Miroslav.

O kaka beba! — Saj Napoleona sred
 Angleškega brodovja, ki je morje vse
 725 Oblegalo, je zvezda svitla sreče le
 Peljala v Faraonov starih slavni pesk,
 In Piramide zmago so svedočile.
 In Cezar, da še dalje sežem v temno noč
 Preteklih časov.

Anton.

Kaj je bil Demosten, Grk,

730 Al Ciceron, Rimljanov prvi govornik? —
 Le nema riba proti tebi! — Vendar pa
 Svetujem, zgodovino da pustiš na stran,
 Ker veš, da nisi ti nikolj nabiral si
 Po neizmernem polji njenem naukov rad.

Miroslav.

735 Nikoli nisem knjig jaz prašnih žrl, in jih

Ne bom, ker mislim, da življenje, skušnja da
 Modrosti mora nas učiti. Čem tedaj
 Skušati sádaj al' izpeljem svoj načrt. —
 Dovolj mi bode, če ne boš mi delal nič
 740 Nasproti. — Inžinirja sva! Ne zabi se!

Anton.

Izkuhal si jo sam, jo snešti moraš sam.

Dvanajsti prizor.

Podkuknik (stopi v sobo ves vesel in sam sabo govori:)

Pač vse po volji zdaj mi gre, odšla je skrb.

(Gre naravnost proti drugim vratom, iz katerih prihaja Anica pa de:)

Oj An'ca, maseljce dobrega prinesi mi!

(Ko se obrne, mu Miroslav dé:)

Pozdravljam Vas Podkuknik! Jako sem vesel,

743 Da zopet vidim znanca tu na tujem.

Podkuknik.

Oj

Gospoda! ne zamerita, da Vaju koj

Zagledal nisem in verujta, tudi jaz

Se 'z srca veselim, da včakal sem to čast,

V domači zemlji da pozdraveti takó

750 Učena, modra znanca mi je dano. —

(Jima sega v roko pa de:)

Kaj

Prineslo Vaju je v zapuščeni Kobar'd?

Miroslav.

Zapuščen da ne bode za naprej nikolj,
Bo naju skrb odslej. In ravno to je zdaj
Prineslo naju.

Podkuknik.

Oh! kako bi bilo to?

Miroslav.

- 755 Da dela naročiva nar potrebnejša
Za novo cesto, sva priromala sèm gor. —
Posebno samokolnic treba nam. In zdaj
Kovači pa kolárji dela bodo dost
Imeli pa zaslužka, bogateli vsi
760 Da bodo. Z dnarom vedeli ne bodo kaj
Početi. Bankovcev ko listja bó. —

Podkuknik (tiho.)

Te šent!

Če Peter danes zvé, po kaj sta prišla ta
Gospoda, v Kobaridu zdaj ostane. Kaj
Mi je storiti? Skrb povrača se nazaj.

(Na glas.)

- 765 Pri Fájfarji v Gorici ko smo bili vkup,
In tak sta modrovala o železnici
Gospoda, inžinirja, zdelo se mi je,
Da sta, in varal da se nisem, sem vesel.
Pa vendar nista rekla, da že zdaj v Kobar'd

770 Kovačev iskat prideta.

Miroslav.

Nenadoma

Je prišel 'z Beča ukaz, naj greva v Kobarid
In čez Predel. Kovača pa po sreči sva
Dobila v krčmi tu, možaka pravega,
Ko ravno hotel Kobaridu dati je
775 Slovo. — Dopadel nama je takó, da mu
Zročiva dela večí del, nadzór pa tud'
Čez druge.

Podkuknik (tiho in počasi.)

— Dela večí del, nadzór pa tud'
Čez druge. — Čast velika zanj je ta in tud'
Gotova, gotovine ker napolni žep.

(Na glas).

780 Le Peter je za kruhom dans napotil se
Š' trebihom, mislim. Imel saj je ta nasvét.
Če njega sta dobila, srečna sta zarés,
Ker delalec je vesten, uren, da spod rok
Gre dèlo njemu, kakor malokterému.

Anica, (ki je prinesla vino, nazaj gredé pa tiho).

785 O Petru govorijo, — poslušati čem!

Miroslav.

Da slišiva to hvalo še iz Vaših ust,
Zarés me jako veseli, ker poštenjak
Ste, znan po vsi dolini. Je tedaj zlatá

Beseda Vaša vredna. Brez skrbi sva zdaj,
 790 In brzo pogojiva vse kar treba ž njim,
 Ko pride sèm s kovači druž'mi.

(Peter se prikaže pri vratih.)

Že so tu!

Trinajsti prizor.

(Peter pa kovači in drugi Kobaridci stopijo v sobo.)

Peter.

Kovače kobariske vse sem sklical vkup
 Po volji Vaju. So: Turján pa Mohorin
 In Leščar, znana dobro Kobaridcem vsem
 795 Trojica podkovačev, evet kovačev vseh.
 Ta, Vinklič kobariski vrli je kolár.
 Ponujajo se Vama, kakor tiče se,
 Za delo. Porok sem Vam jaz, popolnoma
 Po volji Vaju delo vsako da zvrše.

(se obrne proti Podkukniku.)

800 Pozdravljam Vas Podkuknik! Bog daj dober dan.

Miroslav.

Kaj znate vi kovači? razložite mi,
 Ker mož sem, ki ceniti delo vsako zna.

Leščar.

Variti kdo železo bolje kakor jaz
 Vam zna? moj tike ták, tike ták, tike ták
 805 O zori zbuja vse sosede, k delu jih

- Povablja, in ko družim sladko spanje še
 Nateza plučni meh, nateza noga že
 Kovačji moja urno, iz žerjavice
 Plamen budi mogočni, ki čez noč je spal. —
- 810 In kakor da pokoja tako dolzega
 Bi bilo njega sram, pa dohiteti bi
 Zamudo hotel koj, z jeziki žgečimi
 Železo črno liže jezno, meči, ter
 Mu barvo svojo daja, ktere škrat je sam
- 815 Vesel. Mogočne klešče smil'jo reve se,
 Ter v hlad na naklo jo spusté — Pa kladvu je
 Neznana milost! Hrbet zdaj razbeljeni
 Kovine jeca, iskre goni sem ter tje
 Pod vdarci kladva težkega. — Obupno se
- 820 Na zadnje sprega, vdaja moji volji, ter
 Kot bokla v pestu krog podvoza teče, al'
 Oklepa kakor šina šest platišč, ki v krog
 Se stiskajo, z objemom vročim, ali Vam
 Okuje trdno voz, kot letvica. — Da muh
- 825 Ne pase svoje glave, jezo koj potem,
 Ki v žilah jej v gorečih še kipí, gasim
 Še v mrzli vodi. Stiska zdaj železo se,
 Ker mraz ga stresa, pa se vjeda močno v les,
 Da les, železo, v truplo eno zdita se
- 830 Potem stopljena. — Delo dela mojstru čast!

Miroslav.

Če kladvo znate Vi sukati kakor ste

Sukali jezik, Vaše delo dobro bo. — (Vinkliču).
Kaj znate Vinklič Vi, povejte mi lepó!

Vinklič.

Da v krog se prav na tanko stika Vam platišč
835 Vseh šest, na pesto vsa enakomerno da
Se vpirajo, — na temelj, kateri daje moč
Kolesu: preček dvoje umno vsakemu
Podlagam za podporo trdno. Dobro da
Platišče sklepa pa s platiščem slednjim se,
840 Od prečke prečka ravnomerno da stoji
Oddaljena, in tlači vozno breme vse
Enako na vreteno, pórok moj šestár
Mi je. — Brez vse zamude teče kakor blisk
Po cesti gladki kolo, katero roke so
845 Pripravne moje izdelale. In brez skrbi
Življenje drago izročite vozu, ki
Frli na teh kolesih. — Ta je moja čast!

Miroslav.

To znamo je dobro je, da služí Vam šestár
Pri delu. — Hlapec tak je dober pomočnik. —
850 Recite tudi Vi Turján mi Vašo čast.

Turján.

Ta dvá se sama hvalita. — Da hvala pa
Iz lastnih ust smrdí, diši iz tujih, vsem
Je znano. Hvalo mojo hribi vsi, goré
Visoke tud' pojó. — Kako? — poslušajte!

- 855 Da cesta gladka Vam postane, jaz skrbim
 Z orodjem, ki pripravlja moja roka. — Al'
 Bi skale mogel trde kdo odstraniti,
 Ki inžinirjem branijo speljati njih
 Načrte, s kladvom, batom samim, sodi naj
 860 Gospodov slavní par. Na veke tekél po
 Životu s čela vroči pot bi delalcem,
 In roke močne truda pač bi pešale
 Hotečim po ogromnih skalah dolbsti pot. —
 Tu pridem jaz z vrtalom, ktero umno sam
 865 Sem nadil, kalil, — pa prevzame skale strah.
 Ko čbela jezna želo v roko hrzo ti
 Zabode, če jo vstavljaš, ko leti na cvet,
 In akoravno koj izruti ga hitiš,
 Se vendar 'z rane širi strup po žilah vseh,
 870 In žil'ce vse raznaša 'z lege redne ti:
 Takó se naglo vrta vam vrtalo, ki
 Sem jaz pripravil v hrbet skali, ktera se
 Postavlja Vaši volji. — Strašni strup pusti
 Za sabo v jamo — strelni prah, ki mirno spi,
 875 V zavetje dokler delalci se spravijo.
 Ko goba tleča životvorno iskro pa
 Do njega spelje, čuti koj neskončno moč,
 Ki biva v njem, pa v hipu rob razcepi, ter
 Pošilja grom po stenah, hribih in goráh
 880 Na hvalo mojstru, ki z vrtalom trdim pot
 Pripravlja v drob skalovja svoji jezi. — Kjer

Popred je rob nad robom molel, stena je
 Lovila steno, zeval strašno je prepad
 Globoki, — tam s pomočjo svedra mojega

885 Prav lahko inžinirji cesto speljejo,

Miroslav.

Ki veže sela, daljne mesta spenja in
 Dežele, svet široki sklepa, stiska vkup,

Turján.

Ljudi povablja, naj zročijo brez skrbi
 Življenje drago vozu, ki pó njej ko blisk

890 Hiti. — Skalovje večno priča mojo čast!

Mohorin.

Skalovje priča Vašo čast, 'z človeških ust
 Doni pa moja! — Saj ne boste delalcem
 Veleli naj z rokami v samokolnice

Opoko, grobljo mečejo, s pestnico naj

895 Debelo kamnje treskajo, naj s prsti ga

lzruvajo. — Pikovov, batov, štang, lopát

Prav trdnih izdelam jaz kar treba, delo pa

Od rok Vam ide, kakor da bi pihal. — Pa

Ko cesta gladka bo speljana, pridni kmet

900 Z orodjem mojim delo novo poleg nje

Začne. — Privzame blagoslovni plug; —

Miroslav.

in zdaj

Spremembe glej! — Kjer trnje ovcam je poprej

Pulilo, kradlo volno, kjer odljudni kos
 Je prej zažvižgal, ko je hitri lovski pes
 905 Hitè za plašnim zajcem 'z skrivališča ga
 Izpodil: tam veseli delalci pojó,
 Bogato snopje ko nakladajo na voz,
 Ter zemlje dar obilni spravljajo domú. —
 Samotna cesta zdaj postane živa! ter
 910 'Z vasi vozovi v vas obilnost vozijo,
 Pa 'z mesta v mesto, ki se širi v krajih prej
 Neznanih. —

Mohorin.

— Siromák gospod, meščán in kmet
 Neskončno hvalo meni, meni pójejo.

Miroslav.

Prestali ste prav dobro vsi mi skušnjo, pa
 915 Dokaz mi dali, vrli mojstri, pravi da
 Kulturonosci ste. — Saj brez železa ni
 Živeti, kakor ste mi razjasnili, da
 Brez srebra lahko in zlatá prebijemo
 Na videz dokazuje nam papirnasti
 920 Denar. — Možaki in — po volji moji ste!

Turján.

Besede „koltronosci“ ne umejem, pa
 Nè morem razsoditi ali to imé
 Zaslužimo. — Gotovo je kar pravim jaz,
 Da žal ne bode Vama, če zaupno nam

925 Zročita delo. —

(Podkukniku).

Vam Podkuknik hvalo pa
Posebno reči moramo, novico da
Ste davi že prinesli nam, ki dans se je
Že póresničila.

Štirnajsti prizor.

(Podkrnik, učitelj in zdravnik stopijo v sobo).

Vinklič.

O pravem času sèm
Ste prišli, da se sami vsi prepričate,
930 Da ní Podkuknik praznih kvant nam pravil, ko
Je djal, železnico da bodo čez Kobar'd
Ravnali! Ta gospoda inžinirja sta
Poslana, naj bi dela naročila pri
Kovačih tukaj zbranih in pri meni za
935 Železno cesto, ki se začne delati.

Zdravnik.

Gospoda, dobro došla! — Vredna sta časti
Velike, hvale tud' neskončne, ako nam
Gorečo željo spolnita, da parni konj
Bi hrupil po dolini, pa pripeljal nam
940 Življenje novo v naš zapuščen, reven trg.

Podkuknik.

Z življenjem novim vgnjezdi hudobija se

Sèm-lé, o kateri nismo prej nič vedeli.

Učitelj.

Hudobo vidi, zaničuje pravi mož,
Posnema dobro, ljubi 'z celega srcá.

Miroslav.

945 Podkrnik, mislim, nima rad železnih cest.

Podkuknik.

Prijatel nisem, ne, tih dragih cest. Je res!
Pomislite, da njive nam prerijejo
Železne ceste! Kje bo prostor za krompír,
Za sirk, in zelje, repo, in pridelke vse?

Miroslav.

950 Naj pamet nadomesti svet, ki cesta Vam
Pokrije, poljedelstvo svoje zboljšajte!

Podkrnik.

Deželi, v katero vrine se, izpije kri.

Miroslav.

Izpije kri deželi! Mislim da je pot,
Po kateri sili dnar v deželo, 'ž nje blagó.

Podkrnik.

955 Verjamem kar ste rekli. Nekaj časa bo
Se vlival zlati dež v deželo, pa potem
Nastopi suša, ktera mozg izpije, se
Bojim, dolini. — Ceste té naj vzame vrag!

Miroslav.

Saj bo čuvajev treba, tudi dninarjev,
 960 Kovačev na postaji, kedar cesta bo
 Že izdelana, posebno tu, kjer ista se
 Razcepi, proti Trstu in na laško stran.

Učitelj.

Zgovornost svojo skušal sem velikokrat
 Na njem, pa kaj? — besede moje so se ga
 965 Prijele, kakor bob prijema stene se.

Podkrnik.

Dokazi Vaši niso me prepričali.
 Koristi ni pri tej stvari! Vozarji so
 Mi priča naši, ki med Trstom daljnim in
 Gorico, kljub železne ceste gor in dol
 970 Vozarijo, pa lepe privozarijo
 Dobičke. Priča so ljudje mi naši, ki
 Se ž njimi vozijo, pa kaj prihranijo.

Miroslav.

Na to Vam lahko dadem odgovor, ki Vas
 Prepriča, trdno upam da, popolnoma. —
 975 Železna cesta, ki popelje čez Predel,
 Drugače osnovana bo, ko druge vse.
 Dohodke namreč, kateri kot voznina se
 V družbinsko bodo kaso stekali, pri tej
 Porabimo, da celi plača kapital
 980 Se ž njimi, katerega požré železnica,

Ker pet od sto obresti plačevalo se
 Le bo, razdelkov pa ne bo dajalo nič
 Deležnikom. Dohodkov kar tedaj čez to
 Ostane, se deželi vse obrne v prid,
 985 Ker služil bo prebitek za razdolžbo, in
 Čembolj se dolg pomanjša, bolj tarife se
 Ponižajo, da bodo tako majhine,
 Da stroške le opravne slednič iznesó.

Podkrnik.

Umél sem Vašo misel, in jo hvalim; bo
 990 Se malo plačevalo, po tem takem pa,
 Le vnuki naši včakajo dobroto to,
 Vozili da se bodo skor zastonj.

Miroslav.

Te šent!

Za vnuke človek mora tud' skrbeti. Ne
 Sme, zá-se le stiljati. Vendar pa korist
 995 Veliko Vam prinese tudi kmalu že
 Ta cesta, ker bo mogel, kdor bo hotel vsak
 Svoj vozovlak, poseben ná-njo tudi voz
 Pripreči. — Zgovorjeno ceno plača le.
 In kakor vodotoke sadaj rabijo,
 1000 Al' pa deželne ceste občno; rabila
 Bo občno se železnica. In dva, trije
 Al' več od Vas se lahko združite, si voz
 Železnocestni združeni napravite,
 Pa ga domačega blagá naložite.

- 1003 Pravila pa posebna, vstanovijo že
Za Vas Podkrnik, druge tudi vozni red.

Podkrnik.

- Povedal ravno to ste zdaj, kar davno že
Sem mislil sam v neumni svoji pameti,
Pa nisem mogel le primernih besedi
1010 Za svoje misli najti. — Molčal sem tedaj!
Pa nisem upal tudi, da speljati bi
Mogoče bilo, kakor razložili Vi
Ste zdaj, železno cesto. — Zdaj pa vnet sem ves
Za cesto čez Predél. Železnocestni voz
1015 Napraviti si dadem koj.

Miroslav.

To storite

Prav lahko, ker oblast imava tud' za to.

(Vzame iz žepa svojo listnico.)

- Imé zapišem Vaše precej v listnico,
Imeli boste Vi železnocestni voz
Nar prvi, in dobički prvi zmiraj so
1020 Kaj mastni.

Podkrnik.

Da! zatò želim zavarovan

Jaz biti z listom. Dam tedaj koj deseták
Za áro Vama.

(Vzame iz denarnice deseták.)

Priče so možje ti-lè.

Miroslav.

Zgodi naj volja Vaša se!

(vzame desetak in piše pobotnico).

No tu je list!

(Ga da Podkrmiku).

(Kovačem.)

1023 In Vi se boste bali zdaj, prevzeti za
Železno cesto dela, ktera naročim?

Turján.

Veseli bomo, ako bomo mogli Vam
Lepó postreči.

Miroslav.

Vi tedaj kolarjev cvet,
Vinklič! vzemite na pomoč vse delalce,
Ki so v deželi, in napravite mi koj
1050 Prav trdnih, lepih samokolnic tisoč stír.
Vi Mohorin, ti Peter, Leščar, Vi Turján!
Kovali boste vse, po tisoč vsak, pa štang
Saponov, svedrov, in lopat naj Mohorin
In ž njim Turján izdelata, kar treba bo.
1055 Mi samokolnice po pet goldinarjev
Plačujemo, pa tudi Vam jih plačamo
Takó, če zadovoljni ste.

Turján.

Se vé da smo

Mohorin.

Kakó pa dà!

Leščar.

I kaj bi ne?

Vinklič.

Naj bo takó!

Miroslav.

In Peter bode oskrbnik, ter pazil, da
 1040 Za vsako trden les se vzame, da oklep
 Bo držal. — Soldov petdeset od vsake jaz
 Obljubim njemu. Ceno pa za štange in
 Lopate on ob svojem času umno naj
 Postavi. — Vam je prav takó?

Turján.

Popolnoma!

Mohorin.

1045 Kakó pa dá!

Leščar.

I Kaj bi ne?

Vinklič.

Naj bo takó! —

Miroslav.

Gotov jaz tudi hočem biti pa, da res
 Mi boste mož beseda. Naj tedaj peták
 Položi vsak mi v roke na zastavo, da
 Besedo svojo reši.

Peter.

Kar zahtevate,

1050 Pravično zdi se mi. Tu-lé je moj peták.

Vsi drugi.

In tu je tudi moj!

Miroslav (Antonu.)

Al' nisem rekel jaz,

Ko sèm sva prišla, da z ljudmi zastopnimi
Zastopiva se brzo?

Anton.

Quidquid agis, vse

Prudenter agas, finem respice, nam je

1055 Učitelj rekel. Misli, še bo jutri dan!

Podkrnik (Učitelju.)

Gospod učitelj! Vaša želja spolni se,
Železnica prereže kmal' dolino to.

Učitelj (vneto.)

Prva kitica.

Srečni potomci, ki trg naš bodo, — sto let vidi
naprej mi okó

V bodočnost lepó ino vse, vse jasno, kot

1060 Na tablici bere to-lé: ne trg ko zdaj, pa mesto
imeli za dom!

Da mesto! Matajur in Kuk, Krn tud' visók je
graja, mogočni mu bran. Lep dela kinč

Soča mu, — skoz njo vali prot morju vodó. —

Nasprotna kritica.

Pojte z menoj tje ne breg! Že jez obdaja strm
ga in silno močán,

In steza po njem se prelep nov kolodvor.

1063 Ven sil'jo ljudje, ki v Kobar'd, Trst, Videm, Beč
c'lo, hlada pošilja iskat,

Ko solnčni žark moč 'ma, podi iz mest žive vse
v hládneje kraje. In glej sèm vré čez most

V mesto, — ni jih šteti glav. Prah dviga se v
zrak.

Pridevek.

Vsi na trg vró, kjer imá svoj dom veličasten in
nov,

Svet Anton, varh mesta slovečega. — Stolp glej!
skriva zlat svoj križ v oblák.

1070 Dviga poslopje nasprot se; — mestne prevdarja
reči v njem mestni zbor.

— Kaže bogastvo povsod se. — Vsega kar češ,
bogat ponuja ti trg.

Zlati vek ta je — Za sto let živ bi rad bil!

Zdravnik.

Ne mislimo kaj bode za sto let! Za zdaj,
Povejte, kam denara toľko denete.

Turján.

1075 Jaz zá-se hočem stol imeti v cerkvi sam.

Mohorin.

Klobuk po novi modi kupim ženi jaz.

Vinklič.

Jaz vina si napolnim klet, napijem da
Si moč. — Kaj misliš Peter ti storiti zdaj?

Mohorin.

Svetujem, naj nevesto zbere. Mož je mož
1180 Še le, ko ima ženo in otroke. —

Zdravnik.

Prav,

Prav ima Mohorin! — Saj mož brez žene je
Enak brez para konju, ki nevoljen sam
Po cesti vlači voza težko butaro.
Dodaj mu para, koj ti oživi! Takó
1085 Tud' človek potrebuje pomočnice, ki
Življenja manjša, lajša težko butaro.

Miroslav.

Jaz tud' želim, da Peter se oženi, ker
Na dom privezan bo, takó pa jaz gotov,
Nikdar da silil v svet ne bo, pustivši tu
1090 Začeto delo

Peter.

Saj nevesto zbrati ni
Kaj težka reč, pa

Vinklič.

Kaj „pa“? — zdaj si bogatin,

In smeš snubiti tudi bogatina hčer.

Miroslav.

Že vidim, Peter reč ne sproži, mu tedaj
Pomorem jaz. (Se obrne k Podkukniku).

V imeni Petra,

1095 Zdaj óskrbnika našega, ki dans je vse
Britkosti svôga srca, ki so v tuje ga
Podile, nama razodel, ko prišla sva,
Vas prosim, Mico, Vašo pridno hčerko da
Mu daste v zakon, blagoslov povrh še v dar.

Peter.

1100 Ker zá-me pregovóril slavni je gospod,
Lepó Vas prosim tudi jaz, da oče bi
Postali meni, ki Vas davno čislam ko
Očeta svôga, ter mi daste Vašo hčer
Za ženo, ker brez nje mi ni živeti tu.

Mohorin.

1105 Saj Petru prošnje ne odrečete, ki jaz
Sem sprožil, pa podpira slavni ta gospod.

Podkuknik.

Zarota je skovana proti meni tu.

Miroslav.

Zarota bila bi na srečo Vašo le,
Ker sreča hčerke Vaše, Vaša tudi je.

1110 Pa zini nisem prot nobenemu, da bom
Za Petra snubil. — To za trdno Vam povem.

Mohorin.

Resnico rekel je gospod, ker meni je
Samó na misel prišlo, žembo spomniti.

Podkuknik.

- Gospod! beseda Vaša je veljavna z'lo
 1115 Pri meni, ker spoštujem Vas in čislam, pa
 Se zdi tud' Peter vreden mi, prosili za-nj
 Da ste. Pa vendar je prevažna tá-le reč,
 Da rešil bi jo koj. In hčerko ljubim jaz.
 Tedaj odloga prosim, naj pomislim vse
 1120 Na tanko. — Pa spodobi se, da Mica vé
 O reči tej. Saj njeno srečo zdaj veljá.

Peter.

Pravično Vašo zdi se mi zahtevanje.

Miroslav.

- Jaz pa bi vendar želel, da bi danas se
 Dognala važna tá-le reč. Ker moram dans
 1125 Že vedeti, al' Peter dela loti se,
 In tudi da dožene, kar je že prevzel.

Vinklič (in kovači).

Pavično Vaše se nam zdi zahtevanje.

Podkuknik.

- Naj bo po Vaši volji. Počastita me
 Gospoda prosim, in vse zbrane tu, nocoj
 1130 Ob osmih, ino vsi pridite k meni na

Večerjo. Po domače bo napravljena.

Miroslav.

Gotovo prideva, ker upava, da nam
Ne boste 'z doma Petra spajal vrlega. —

Ta čas pa kobariski trg pogledava

1135 In gore krog. — Saj dobro sva spočita že.

Podkuknik.

Storita kakor Vama drago, čakal že
Bom Vaju.

Učitelj.

Jaz pogledam malo še domu.

Zdravnik.

Jaz tudi. — Zdravi za ta čas.

Vsi ostali.

Zdaj kljanjamo

Se Vam. Ob osmih bomo zopet zbrani vsi!

Konec družega djanja.

Tretje djanje.

Prvi prizor.

Podkuknikova hiša. — Podkuknik šeta se po sobi.

- 1140 Te šentaj, al' sem prišel v skopec! Kdo bi bil
To slutil, mislil, k Šandru ko sem šel, vesel
Svoj maselje vina pit. Nikoli človek pač
Ne vé, kaj slednja ura mu prinese. Zdaj
Pa treba koj skleniti, kaj mi je ta pot
1145 Štoriti. — Tehtal, sklepal, prav za prav saj sem
Že dans in sklenil, kaj da storim. Zdaj svoj sklep
Izpeljem. — Naj bo! Saj hvalili bodo vsi
Privoljnost mojo. Bolje je se s hvalo, ko
Po sili vdati.

(Kliče Mico.)

Mica, pojdi sèm! povém

- 1150 Ti važno reč!

Drugi prizor.

Mica (prišedši.)

Kaj pa želite oče moj?

Podkuknik.

Povabil na večerjo sem prijatle vse,
Pa ž njimi tudi — Petra. — Skušaj, da lepó
Pripraviš in spodobno naši hiši vse.
Vseh vkup nas bo dvanajst.

Mica.

Kakó? al' Peter ni

1155 Šel danes 'z doma?

Podkuknik.

Saj sem rekel, tudi on
Da pride sèm s prijatli.

Mica.

Ne umejem, kak'
Je to mogoče.

Podkuknik.

No, no! boš pozneje že
Umela. Idi zdaj, napravi dobro vse!

Mica.

Skrbela bom, da uslužim prav in dobro Vam.
(Odhaja.)

Tretji prizor.

Podkuknik (sam.)

1160 Izrekel komaj sem ime jej Petrovo,
Kar voljna bila je večerjo dobro nam
Pripravljati. Neslana al' preslana bo,
Bojim se, marsiktera jed.

Četrti prizor.

Peter (potrka in stopi v sobo.)

Obstati ni

1165 Mi bilo več domá. Torej sem prišel še
Pred osmo uro, da bi zvedel 'z Vaših ust
Osodo svojo. — Ne zamerite, če sem
Prezgodaj prišel.

Podkuknik.

Ko je človek mlad, se vé
 Da nima potrpljenja. — Potrpljenje pa
 Železna vrata c'lo prebije. — Men' se zdi
 1170 Nar boljše, ker si zgodaj prišel, Mici da
 Zadevo svojo sam razložiš. — Ako se
 Zastopita, bo tudi meni prav. Jo koj
 Sèm pošljem. —

(Kliče.)

Mica! prišel je nekdo. Želi,
 Je rekel, s tabo govoriti. Hodi sèm!

(odhaja.)

Peti prizor.**Peter.**

1175 Zastopljena sva z Mico dolgo časa že,
 Ni treba mnogo besedi, kjer srce se
 Je srečevalo.

Šesti prizor.

(Mica stopi v sobo.)

Mica! — moja! — Dovolíš,
 Da rečem moja? Dovolil je oče že,
 Da imenujem te takó!

(Se objameta.)

Mica.

Kakó je vse
 1180 To prišlo? Mislila sem jaz, da si že kdo
 Vé kje, in žalovala! — Al' je res tedaj,

Kar An'ca je pritekla pravit mi ta hip,
Da inžinirja prišla ?

Peter.

Žalovala pač

Ti reva bila bi še kdo vé do kadaj,

1185 Ko v krčmo ne bi bil zalezal, ko sem bil

Napravil v svet se daljini. Anica ti je

Povedala resnico Jaz ostanem tu.

Mica.

Se vidi, človek naj obrača kakor če,

To nič ne zda. Pa Bog zasučé, in je prav!

Peter.

1190 Je res! — Tvoj oče je pozneje prišel tje,

In glej! gospoda sta za mé, za té, pri njem

Prosila!

(Nekdo trka, pa ne slišita.)

Mica.

Saj nisi pravil ti! — — da . . .

Peter.

Ne jaz,

Pa An'ca je, kletarica, ovadila,

Zakaj deželo hočem zapustiti. Saj

1195 Zamerila ne bodeš, jezik njen da je

Takrat pomagal k sreči nama. — Ali da?

Sedmi prizor.

(Vinklič, Turján, Mohorin stopijo v sobo.)

Vinklič.

Oči če moje me ne varajo, je že
 Podkuknik tvojo željo, Peter! spolnil, ker
 Takó brez straha, pa zamaknjena oba
 1200 Poslušata besede eden drugega,
 Da nimata pazljivih uh, ne slišita,
 Da bijemo na vrata. — Srečo Vama vsi
 Želimo 'z celega srcá.

Mica (sramožljivo.)

Pozdravljam Vas!

Letim pogledat v kuh'njo, kak' se kuha kaj
 1205 Večerja, ali je pripravljena.

(Odhaja.)

Osmi prizor.**Peter.**

Je res,
 Podkuknik je pripustil Mici, naj mi da
 Po svoji misli odgovor. Pa kakšen mi
 Je dala, lahko veste sami.

Vsi.

Vémo, da
 Ti sreča lazi za petami, in ti jo
 1210 Privošimo. — Naj zvesta vselej te lovi!

Deveti prizor.

(Podkuknik stopi v sobo.)

Mohorin.

Podkuknik dober večer Bog daj! Prišli sèm
O pravem času smo za priče Vam, kakó
Sta Peter ino Mica zastopila se.
Veseli smo resnično, da ste željo koj
1215 Spolnili Petru, ker izvrsten je kováč.

Podkuknik.

Deroča voda, veste, nar močnejši jez
Predere. Taka tud' ljubezen prava je.
Ovire vse premore. Udati sem se jej
Jaz tudi moral, pa priznati njeno moč.

Turján.

1220 Takó je prav! Kovačem ste skazali čast.

Podkuknik.

Bo čas že mizo pogrniti. Peter naj
Pomaga danes. Mica ima v kuhinji
Opraviti.

(Stopi k omari in vzame iz nje plošče in prte.)

Peter.

Poskusim, če ne bom preveč
Okoren.

(vzame Podkukniku plošče iz rok in jih razstavlja na mizo. —
Vinklič in Mohorin priskočita pa vzameta prt.)

Vinklič (in Maliorin.)

Najna tudi ni navada, rok

1225 Držati križem,

(pri raztegujeta.)

Turján.

Zlasti če na mizo kdo

Princepe vama kaj posebnega. — Pa saj

Za bulje plošče jaz nastavljam tudi rad.

(pomaga plošče, vilice in nože na mizo v red polagati.)

Deseti prizor.

Mica.

(stopi v sobo pa se zasmehlja, ko jih vidi pri delu.)

Veliko imam pomagancev, hvala Vam!

Vinklič (nekdo trka.)

Saj plošče raj' obračam, ko kolesa, in

1230 Kovači vil'ce raj' ko klešče sučejo.

Enajsti prizor.

(Zdravnik stopi noter, za njim Nacestnik, učitelj, Podkrnik.)

Zdravnik.

Naj dober večer Bog Vam da!

(Se obrne k Podkukniku.)

Zamerili

Ne boste, gosta da sem jaz priklical Vam.

Gospod Nacestnik je pripeljal ravno bil

Čez trg se, k Šandru v dvor zavožil, ko sem šel

1235 Jaz sèm. — Gospod sem mislil bo brez družbe tam

Pri Šandru. Kaj bi bilo, če bi njega tud'
Povabil, da gre z nami sèm k Podkukniku.

Nacestnik.

Nadlego če Vam delam, moj pregrešek ni.
Vzemite metlo, pa spodite brž čez prag
1240 Gospoda, ktera sta me sèm prisilila.
Pa jaz ostanem zdaj kjer sèm, naj Vam je prav
Al' naj Vam ni. —

Učitelj.

Sva ravno mimo šla čez trg
S Podkuknikom, ko vrinil je gospod zdravnik
Na vratih krčme Šandrove gospodu pod
1245 Pazduho roko, pa je silil ga, naj gre.
Jaz koj priskočim, prejmem ga na desno stran,
Pa udati se je moral moči združeni.

Podkuknik.

Hvaležen moram biti, da gospoda sta
Privlekla semo.

(Nacestniku.)

Saj takó nam ste dolžni
1250 Že davno v družbi z nami biti. Dolg nocoj
Plačájte! Saj velikokrat smo v družbi tud'
Mi z Vami bili tam pri Šandru, ko so Vas
Prinesla opravila v Kobarid. — Takó
Je prav, da družba se množi! Služite se!

(Mu ponuja stol.)

1255 Bodite z nami po domače! — Zdaj še ni

Gospodov inžinirjev. — Drugi zbrani vsi
Smo že. — Pač dolgo se mudita — Saj naš trg
Ni velik. V malem času se obhodi ves.

Zdravnik.

Zastonj ju boste čakali, ne bo jih sèm.

Učitelj.

1260 Je že na poti v Bovec potepuhov par.

Vsi.

Kakó ste rekli jima, potepuhov par?

Nacestnik.

Da! potepuhov par! Gospod učitelj in

Gospod zdravitelj sèm gredé povedala

Sta mi, zakaj ste tukaj zbrani. — Žalibog

1265 Prijatli, — zgoljufani ste!

Vsi.

Kaj pravite?

Nacestnik.

Da! zgoljufani! — al' Nacestnik nisem jaz

Poslan od vlade gor zarad železnice

V dolino Vašo, da bi meril njeni tek?

Ukaz je ravno danes z Beča prišel mi.

Podkrnik.

1270 Moj ljubeznivi deseták!

Turján.

O moj peták!

Mohorin.

O potepuha! kak' sta nas prekanila!

Leščar.

Še pridemo, je bati se, v komedijo!

Vinklič.

Trinajst nas je! — Nesreča pa nikolj ne spi!

Peter.

O Mica, najna sreča, jako se bojim,

1275 Je splavala po vodi!

Mica.

Reva, kaj počnem!

Podkuknik.

Pa saj sem jaz gospoda videl uni dan

V Gorici v krčmi. Govorila dobro sta

Od cest železnih, kakor da bi bila prav

Učena inženirja.

Podkrnik.

Saj omamila

1280 Sta mene c'lo!

Nacestnik.

Po svetu klati mnogo se

Goljufnih potepuhov.

Turján.

Mi udarimo koj

Za njima jo. — Ju lahko še dotečemo. —

(Kovači zgrabijo klobuke in gredo prot vratom. V tem hipu potrkata Miroslav in Anton, pa stopita na prag. — Kovači ju zgrabijo.)

Dvanajsti prizor.

Ju že imámo tička, inžinirja! — Kaj
Sta mislila, da z norci imata tu-lé

1285 Opraviti? — Denarje sèm, — koj! ali bo
Še druga Vama pela, potepuhov par!

(Miroslav in Anton zagledata Nacestnika.)

Miroslav.

O striček, ne zamerite, da sva takó
Razžalila Vam srce dobrotljivo. Ne
Zgodi se več golovo taka!

Nacestnik.

Kaj Vidvá

1290 Sta ista inžinirja? — O kaj tacega
Nikolj o Vaju ne bi bil pričakoval,
Al' prav za prav o tebi, umni Miroslav!

(Kovačem.)

Pustite ju, sta moja bratranca. Že jaz
Poravnam ž njima, kar zadeva Vaš denar.

(Kovači ju pusté.)

Miroslav.

1295 Je res, posebno jaz sem kriv in ne Antón.
Pa prav za prav saj nisem mislil slabega,
'Z Celovca kamor pismo z dnarji starši

V tem času nama pošljejo, sem hotel vsem
Nazaj poslati aro dano.

Anton.

Pravi Vam

- 1300 Resnico golo. — Resno sem ga jaz svaril
In opominjal, da početje tako ni
Pravično. -- Udati ni se hotel svetu pa.

Nacestnik. (Miroslavu.)

- Početje tvoje bi te lahko bilo ob čast,
Nar blažjo stvar človeku, pa ob srečo vso
1305 Pripravilo, ter v luknjo spravilo. — Le brž
Povrni jim petake, prosí jih lepó
Zdaj odpuščanja.

(Miroslav polaga petake na mizo in dé.)

Ne zamerite možjé!

Saj nisem mislil res poškodovati Vas.

(Kovači shranjajo denarje.)

Nacestnik.

O kazni bova govorila drugi dan.

Zdravnik.

- 1310 Gospod Nacestnik! bister um le, kteremu
Se resnost manjka, je mladenčca, stavil bi,
En malo zmotit; tédaj zanesíte mu
Takrat, Vas prosim.

Učitelj.

Tudi jaz Vas prosim zanj.

Kovači.

- Le odpustite mu. — Tud' nam se smili. — Saj
 1315 Ni hotel nam storiti slabega. — Ta je
 Le odpuščanja vredna lahkomiselnost.

Nacestnik.

- Vi sóдите predobro iz prijaznosti
 Do mene, pa Podkuknik, kterega je prav
 Hudó razžalil bratranec, molči. — Tedaj
 1320 Ga prosim, naj mu zárad mene odpusti,
 Pa dovolí, da jaz kaznujem ga domá.

(Se obrne k Podkukniku.)

- Prijaznost Vašo pokažite meni zdaj,
 In známenje naj odpuščanja njemu bo,
 Če boste Petru mož beseda. — Kar je o
 1325 Železni cesti bratranec Vam pravil, že
 Zgodí se k letu vse. — Zaslužka bo tedaj
 Dovolj v dolini. — Petru daste brez skrbi
 Za ženo hčerko. —

Podkuknik.

Ni navada bila mi
 Nikolj, besede dane snesti. —

Turján in vsi.

Prav takó!

Nacestnik.

- 1330 Da Peter, Mica, odpustita bratrancu,

Bi stavil skoro. — Ali ne?

Peter.

Hvaležna sva

Obá, da prosil je za naju, nama pot
Do sreče strebil.

Nacestnik.

Kakor vidim, bratrancu

Vsi prizanašajo. — Jaz tudi storim to,
1333 Ker vidim, da resnično se kesá, in ker
Za trdno upam, da odslej bo bistri um
Za dobra dela, ne za slaba rabil, da
Ne zabi mojih besedi in naukoy več.

Peter.

In jaz ne zabim, kar je Mica rekla dans,
1340 Da kreča človek, Bog pa krene, in je prav.

Podkuknik.

Ker zadovoljni smo, za mizo sédimo.

Peter.

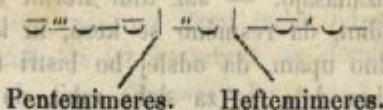
Imáte prav. — Za zdaj večerjajmo. Ko pa
Okoli zemlje mesec dovrši svoj tek,
1344 Povabljeni na svate, kar vas je, ste vsi!

Konec.

Opombe.

Raznovrstne mere, v katerih je šaloigra (ali bolje vesela igra) zložena, so te-le :

a) Jambski trimer za razgovore. Oddiblej (caesura) je ali po petem (Penthemimeres), ali po sedmem zlogu (Hephthemimeres).

Penthemimeres. Hephthemimeres.

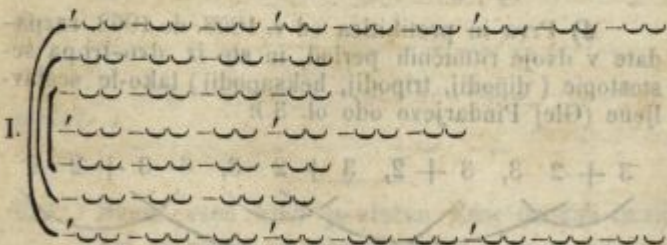
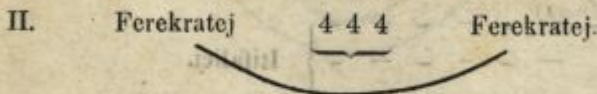
Nekteri stihi so takó zloženi, da se beseda ravno na sredi konča, kar pa ni dobro, kakor sam spoznavam, ker ritmična pravila ne dovolé, da bi se osemnajstomerna enóta ($\sigma\kappa\tau\omega\nu\alpha\iota\delta\epsilon\kappa\acute{\alpha}\sigma\tau\eta\mu\omicron\nu\ \mu\acute{\epsilon}\gamma\epsilon\theta\omicron\varsigma$) takó razcepila. (Poglej Rossbach - Westphalovo grško ritmiko §. 17).

b) Kitice konce prvega djanja so zložene v safini meri.

Zadnja pa, v kateri so ubrane vse poglavitne misli, ki so bile v prejšnjih izražene, razpada v dvoje ritmičnih period, in je iz tristopic (tripodij) čveterosto-

pic (tetrapodij), šestomera, pa ferekratejev takole sple-
tena :

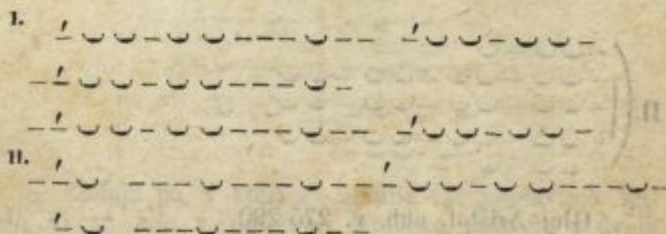
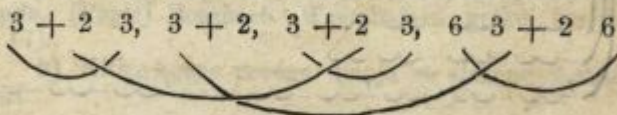

Glej Aristof. nub. v. 275-290.

e) Od v. 183. do 191. so Glikoneji (Glyconeus) pa Itifalici (Ithyphallici). Zadnji je Adoni. (Adonius).

d) Prva in protikitica od v. 1058. do 1068. razpadate v dvoje ritmičnih period, in ste iz dvo-tri-pa šestostopie (dipodij, tripodij, heksapodij) tako-le sestavljene (Glej Pindarjevo odo ol. 3.):

Pridevek (epodos) je tudi zložen iz dvoje period. Dodana jima je šestostopica (epodos):

I. 4 3 2 3 4

II. 3 3 + 2 3 + 2 3

6
(epodos)

I. ' — — — — — ' — — — — —

' — — — — — ' — — — — —

II. ' — — — — — ' — — — — —

' — — — — — ' — — — — —

pridev. ' — — — — — ' — — — — —

— — — — —

 Napev vseh kitic je zložen. Kdor ga želi imeti, naj se obrne na pisatelja (prof. Antona Klodiča v Gorici).

Kobarid leži v lepi rodovitni dolini, ki se od Tomina, Volč do holmca svetega Antona, in med Krnom, Matajurjem in Kukom razprostira. Krn na severoizhodni strani kvišku moli, Matajur in Kuk pa se dvigata proti jugozapadu i ločita beneške Slovence od Kobaridcev, ktere uni tudi Notranjce imenujejo. Med podnožjem 7095 čevljev visokega Krna, in med hribom,

na katerem je lepa cerkvena svetemu Antonu posvečena, vali Soča svoje deroče valove v dolino, pa potem s silo proti jugu hiti, in včasi veliko škode napravi. Od Kobarida pelje cesta v Staromesto (Čividad) skozi Staroselo. Za to vasjo izvira majhen potok, kteremu je Idrija imé, in ki se kakor kača med poljem proti Soči v mnogo ovinkih počasi vije pa široko močvirje (Blato) redi. — Že velikokrat so se prizadevali pametni možjé, da bi se Idrijin tek vredil, in Blato posušilo; starokopitneži pa so se temu zboljšanju zemljišč vstavljali, češ da seno, ki na Blatu raste, je dobro za konje. — To naj je rečeno v pojasnilo. — Nektere besede, kakor „lašči“ mest „blišči, spajal“ mest „podil“ i.t.d. sem v igri rabil, akoravno se špógajo (rabijo) le v kobariski dolini in med beneškimi Slovenci. — Pustil sem jih pa kakoršne so, ker so se mi zdele osebam in kraju primerne. Če je še kaj graje vredno, prizanesite in ne zamerite, Slovenci! saj je isti, ki si je prizadeval Vam veseli večer napraviti, le-

Kobariski postopač.

